

КУЛІЧЕНКО Д.О.,

*аспірантка кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності
Запорізького національного університету;*

БЕРЕЗЕНКО В.В.,

*доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

РОЛЬ PR-КОМУНІКАЦІЙ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Питання взаємодії депутатів місцевих рад як представників влади з громадянськістю є особливо актуальним в контексті процесу формування і становлення громадянського суспільства. Через використання засобів політичних PR, депутати місцевих рад прямо впливають на розвиток громадянського суспільства в Україні, шляхом підвищення рівня інформаційної та правової культури мешканців територіальної громади щодо здійснення місцевого самоврядування.

Дослідивши наявні наукові підходи до розуміння громадянського суспільства, його ознаки та особливості, Н.Ю. Ісаєва (Яценко) відзначає, що громадянське суспільство являє собою «простір формування тих соціально-політичних сил, які висувають «знизу» суспільний запит на повноцінну реформу політичної системи, на її відкритість і змагальність, на реальний розвиток принципів демократії. Воно складається тоді, коли громадяни в якості індивідів і в своїх інституційних зв'язках (сім'ї, сусідські спільноти, підприємства, клуби, об'єднання) беруть вирішення своїх справ, наскільки це можливо, у власні руки. Відбувається це, частково, за допомогою політичної участі, партиципаторної демократії, а, частково, в результаті повернення суспільству державних завдань, яке можна назвати і ресоціалізацією держави, і деєтатизацією суспільства» [2, с. 40]. Саме функціонування громадянського суспільства є ознакою демократичної та правової держави, показником її сформованих цінностей, що дозволяє забезпечити максимально ефективне здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування основних функцій.

Безпосередній вплив на формування громадянського суспільства в Україні через використання інструментів паблік рилейшнз депутатами місцевих рад здійснюється через інформування мешканців територіальної громади про діяльність місцевої ради, наявні механізми взаємодії з депутатським корпусом та посадовими особами органу місцевого самоврядування, залучення їх до різних форм такої взаємодії.

Депутати місцевих рад як представники інтересів територіальної громади у відповідній раді та суб'єкти, що наділені повноваженнями щодо прийняття суспільно значущих рішень, за допомогою інструментів PR-комунікацій можуть взаємодіяти з громадянським суспільством у таких формах:

- залучати до розробки та обговорення проєктів локальних нормативно-правових актів, які приймаються відповідною місцевою радою;
- сприяти здійсненню громадського контролю з боку громадянського суспільства за діяльністю органів місцевого самоврядування;
- заохочувати до створення або участі в консультативно-дорадчих органах, що функціонують або будуть створені при місцевій раді;
- аналізувати громадську думку під час проведення особистого прийому громадян, виїзних зустрічей з мешканцями округу, реагування на письмові звернення, проведення опитувань в соціальних мережах та реагувати на суспільні виклики та запити.

Можна умовно виділити такі інструменти паблік рилейшнз для практичної реалізації зазначених форм:

- інтерв'ю на телебаченні, радіо. Як зазначає К.Ю. Рай, «медійні канали та інструменти відіграють ключову роль у поширенні політичної інформації та впливі на громадську думку. Різні медійні платформи, такі як телебачення, радіо, преса, Інтернет та соціальні мережі, мають свої особливості, але разом вони складають національне інформаційне поле і формують політичний дискурс. Телебачення і радіо є традиційними медійними каналами, які до сьогодні мають значний вплив. Вони забезпечують масову аудиторію і можуть впливати на громадську думку через новинні програми, дискусійні шоу, політичні коментарі та інтерв'ю. Програми на телебаченні та радіо можуть визначати головні теми політичного обговорення і формувати уявлення громадськості про політичні події та лідерів» [3, с. 57];

- розробка та розповсюдження друкованих інформаційних матеріалів, що здебільшого використовується депутатами місцевих рад як форма публічного звітування про діяльність за рік відповідно до

покладеного на них обов'язку чинним законодавством, дає змогу поінформувати мешканців про діяльність депутата та може сприяти активізації населення звертатись до нього із заявами, пропозиціями, скаргами як в письмовій формі, так і під час особистого прийому громадян;

– особисті виступи під час заходів, спрямованих на неформальну освіту або участь в них. Депутат місцевої ради може проводити лекції в закладах вищої та середньої освіти, брати участь в освітніх заходах для різних цільових аудиторій (представників громадських та волонтерських організацій, спільнот з представників бізнесу, науки тощо), розповідаючи про варіанти їх участі в розробці міських програм, консультативно-дорадчих органах (наприклад, консультаційна рада з питань ВПО, молодіжна рада тощо), долучатись до реалізації ініціатив міської ради (наприклад, до так званих «суботників», які проводяться за участі районних адміністрацій, департаментів та управлінь міської ради, депутатів; до культурно-мистецьких заходів, фестивалів, літературних вечорів, виставок, лекцій, тренінгів тощо);

– публікації в соціальних мережах. Наприклад, депутат може ініціювати обговорення певної проблеми через публікацію, поінформувати про результат взаємодії з громадськістю, поінформувати про заплановану зустріч, громадські слухання тощо. Як зазначають науковці, «функціональні можливості медіа такого виду перетворюють виборця зі спостерігача на активного учасника процесу комунікації саме через можливість особистого обговорення політичних подій, діяльності політиків, можливість безпосередньо впливати на громадську думку через власний контент у соціальний мережах або ж за допомогою активного обговорення політичної ситуації в державі, політичних подій та діяльності політиків» [1, с. 171].

Отже, PR-комунікації депутатів місцевих рад відіграють важливу роль у формуванні громадянського суспільства в Україні з огляду на те, що вони залучають мешканців територіальної громади до виявлення проблем (формування запиту населення на конкретні дії з боку владної інституції) та їх вирішення (шляхом сприяння використання інструментів громадського контролю, участі в громадських слуханнях, консультативно-дорадчих органах), виконують освітню функцію (шляхом інформування населення щодо механізмів взаємодії з органами місцевого самоврядування), яка сприяє підвищенню рівня інформаційної та правової культури населення не лише на локальному, а й на загальнодержавному рівні.

Список використаних джерел

1. Зайко Л.Я., Андросович О.І., Лиса І.В. Роль медіа та політичного PR у консолідації українського суспільства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*, 2023. Т. 34 (73). №2. Ч.2. С. 169–173.
2. Ісаєва (Яценко) Н.Ю. Громадянське суспільство і громадянська свідомість у сучасному світі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 2021. Т.13. №2. С. 35–41.
3. Рай К.Ю. Політичні комунікації в національному інформаційному полі: особливості та перспективи функціонування. *Сучасне суспільство*, 2022. Вип. 1 (24). С. 51–63.